

נאמר של נייר

טופוגרפיה של שקיעה לאומית ★ להאכיל אמת

את אהרון מגד ★ ריילי מול ולאדימיר לנין וליאון

טרוצקי ★ האימה הגדולה והירח ★ הביצות שבעמק – או לא?

מקור

אודיסיאה ישראלית

הסיפורת הישראלית, כרובה המכריע, מחוברת עדיין בחבלה-הטכור שלה לסיפורת היהודית המיוחסת-אירופית. התוצאה ניכרת ביצירותיהם של סופרים נוסח **עמוס קינן**, **א.ב. יהושע**, **יצחק אורפז**, **יורם כנור**, **בנימין תמוז**, **יעקב שבתאי** ועוד רבים אחרים. אייכותל זו להינתק הופכת את המוצר הסיפורתי הסופי לסיפורת המנותקת בעצם לשונה וחוויתיה מהאמת הישראלית.

מעט מאוד סופרים ישראליים הצליחו להתמודד עם ייחודיה של הלשון העברית-ישראלית, ולהפכה ללשון ספרותית עברית ייחודית.

אין פלא בכך. שטפון המילים של סופרי דור תש"ח (**האחים מגד**, **האחים שחם**, **משה שמיר**, **שלמה ניצן**, **גאול מוסיונוב**, **חנוך ברטוב** ועוד רבים אחרים), הפך מסה מילולית דביקה ובלתי-קריאה לקורא של שנות ה-80.

צחוק הגורל הוא, שדווקא סיפוריו של **עמוס קינן**, שנכתבו בסוף שנות ה-40 וראשית ה-50, הם מן השרידים הקריאים המעטים של סיפורת בניידורו.

בימים אלה ראה אור רומן נוסף מאת עמוס קינן, תחת הכותרת הדרך לעין חרוד, רומן הממשיך את תווי הלשון, הסיפור, החוויה והייחודיות הישראליים של כתיבתו, מאו ביכורי כתיבתו.

הדרך לעין חרוד הוא פרק נוסף באודיסיאה הישראלית, העוברת כחוט השני ביצירותיו של

עמוס קינן **הדרך לעין חרוד; הוצאת עם עובד; 120 עמודים (כריכה רכה).**

שניהם מנהלים את דרך ההרפתקות שלהם לעבר עין-חרוד, כאשר צה"ל רודף אחריהם. חוויית הדרך לעין חרוד, היא אחת מהחוויות הסיפורתיות הנדירות ויוצאות-הדופן של הסיפורת הישראלית, שרובה חרוק מלהיות חוויית-אמת מרתקת לקורא. הדרך לעין חרוד, היא אודיסיאה ישראלית, המקיפה את כל תולדות הארץ הזאת, בעט אמן מעמיק. בסיפור מבצר קינן, את מעמדו בפניסגת הסיפורת הישראלית, כשהוא מעניק לקורא הולם חוויית. ספר מומלץ ביותר לקריאה.

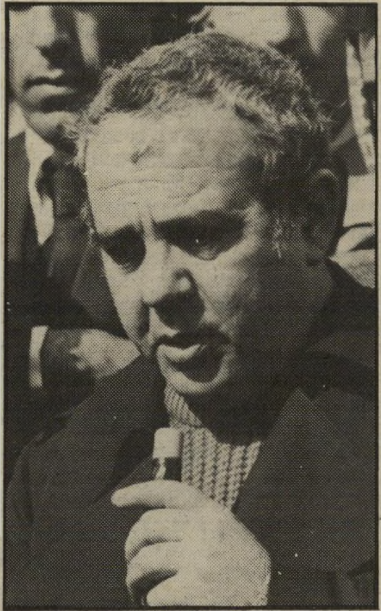
הערה אחרונה לקורא – הדרך לעין חרוד, אינו מאתם ספרים, שאתה מסיים קריאתם בפעם אחת. הקריאה הראשונה היא לפיתרון סיפור-המתח, הקריאה השנייה לפיתרון הסיפור האידאולוגי (ישראלי-פלסטיני) והקריאה השלישית, להבנת התהום הלשונית, שבין קינן ובין שאר מחברי הסיפורת הישראלית, נכון לעכשיו.

תרגום

זיגי רוזנבלום

בימים אלה, כאשר מוקרנת על מסכי הטלוויזיה הסדרה הבריטית רב-מרגלים ריילי ודאהאור בהוצאת כנרת סיפרו של רובין ברוס

באזכרה לפסל יצחק הנציגור: ארץ-ישראל השלימה, אינה שייכת לימין – ארץ-ישראל השלימה היא כולנו, כל אלה שברור להם, שכל תולדות ביברת הקרקע, ששמה ארץ-ישראל הם תולדותיה. קרי: ישראלים ופלסטינים. הדרך לעין חרוד, שמיכנהו פשוט למדי, נפתח במספר, בתל-אביב, אחרי הפיכה

סופר קינן מתח מתמיד של מותחן

פאסיסטית, כאשר הוא שומע במיקרה, במקלט-הרדיו שלו את קול עין-חרוד החופשית ויוצא למסע לשם. בראשית דרכו הוא פוגש במחמד, ובמכלול של יחסי שותפות ושינאה,

קינן. האודיסיאה הזאת, המתחילה באכזבת לוחמי תש"ח ומעניקה להם ממד ניהיליסטי אמין, נמשכת כבירותם לנכר (בתחנה) בחיפוש הדרך העולמי שלהם, ובחזרה המובסת לארץ-ישראל, לחברים מספרים על ישו, מחזה, שהוא גלריית השאלות החשובות ביותר. כפרק מפלתו של דור תש"ח, שהיא מפלת עתידה של ישראל.

קודם לפרוץ מילחמת-ימים-הכיפורים, כתב עמוס קינן, את סיפרו שואה 2, ספר, שכמו ניכא את ראשית מעגל המפלות המטורפות של ישראל ושקיעתה, כאשר פרק הפלצות המחירד ביותר ברומן זה, היה חוון שקיעתה של תל-אביב, העיר שהיתה סימלו של היהודי החדש בארצו. עכשיו, 10 שנים אחרי שואה 2, פורס קינן בפני הסיפורת הישראלית, את הדרך לעין חרוד, שהוא הביטוי הסיפורתי הראשוני (בינתיים) לדרך-המוצא האחרונה של ישראל, דרך ההגעה להבנה ולמסקנה, שארץ-ישראל היא ארצם של שני עמים, ותולדותיה, הם תולדות שני העמים הנ"ל בארץ.

קינן מצליח בהדרך לעין חרוד להביא את בשורתו ככלים סיפורתיים מרתקים, כאמצעות מתח מתמיד של מותחן, הכולל גם רצה, שאסור לגלות עליו דבר לקורא, שהרי הנאתו עשויה להיפגם.

הדרך לעין חרוד, הוא המשך לפריצת-הדרך של עמוס קינן, היוצרת את הולאנר הייחודי של הסיפורת הישראלית החדשה. לשונו העניינית של קינן, מיבנה המישפטים הקצר ותוכן העלילה המרתקת, מייחדים את הדרך לעין חרוד מכלל הסיפורת הישראלית. הגיבור – המספר של קינן קשור בטכורו למחמד הפלסטיני כאשר הם עורכים יחדיו את הפרק האחרון באודיסיאה הישראלית, ההופכת למיפוי הטופוגרפי של השקיעה הלאומית היהודית הייחודית בארץ-ישראל (השלמה, או החסרה).

מעבר לעצמות-המתח הטמונות בסיפרו של קינן, מצטיינת הספר בעומק אידאולוגי הנדיר כל-כך בסיפורת הישראלית האמיתית והאמינה. אני נזכר, בדברים שאמר קינן, לפני שנים.

הציפור של אהרון מגד

מי מריבה

מילחמה גופי בשך אחד עם החיל כולו שעטתי קדימה עם שורות הרגלים זעם חיית השיריון (...). זהו זה כבר היה הקרב, ואיך לא ידעתי סוד... דוגמה נוספת, הלכותה הפעם ממחזהו של מגד חנה טנש, שם כתב סופר פלמ"ח זה: האם לא הייתי נבה מלחמה? מטעם לא הייתה בי מידה מספקת של שינאה כדי לירות באוייב מבלי להטיא. ידעתי שזה מרם, ולפי סולם ערכים-מוסרי זה של מגד, קשה לומר שבני ציפר, הינו כעל-מום.

ובקונדוס-עודה למיליטריזמים של מגד, מזכיר לו ציפר, את מיקרת הכסיל, שבו כתב מגד: תקריות גבול הן עניין קשה ביותר, אמרתי בשאני לוגם מברכי. ואם לא נשיב במהלומה כפרה שתלמד את האוייב לקח, יחיה מצבנו בכל רע (...). הם מבינים רק את שפת הכוח... ממש אריאל שרון סיפורתי, או מיקרה-כסיל סיפורתי.

חיוקמי-לולי אחרון בציפורו של מגד היה בקביעתו של ציפר מתכונת נכונה לדור הפלמ"ח, כאשר הגריר דוד סיפורתי זה, בנוסח: האינזלוקמהלים בעלי המיקררת שנעשו עם הזמן לאנשי מימסד. נישלוה לחורל, ונתנו מבל ארתם מנעמים שהעניק המישפטי הישן... הגריר, שחיבר מגד עצמו, בתהיכרתו, תוך התעלמות מהעובדה, שהוא מצלם בתיאור זה את עצמו.

לקורא, מעט מהמיליטריזמים המרצפים את הסיפורת של מגד. אחד המיליטריזמים של מגד, מובא מתוך סיפורו העיר הלבנה, שבו כתב: בסוף

סופר מגד אינטלקטואל בעל מיקטרות

על מיגרעותיו הסיפורתיות ועודפי הפטריוטיזמים החלולים של אהרון מגד, מריבה מרוד זה לספר.

באחרונה הצטרף אהרון מגד עצמו, לניסיון לאמת את כל הטענות שהעלה כנגדו נמר של נייר. הכל חל, כאשר המכקר הסיפורתי בני ציפר פירסם סקירה קצרה על סיפרו של עסקה-הסיפורת שמאוי גולן, רשימה שבה זיווג את גולן, עם הנימה האופיינית של כתיבת מגד.

וכך כתב ציפר: שכל אתם מריכבים 'ביטחוניסטים', שכל מספרי דורו שקועים בהם עין צוואר; התלהבות מהדורי הצבאי, הקתפליקט הפנימי של בן הגולה הנעשה חייל עברי, התאודה הלא-נלאית למין... כזאת לא הסתיים הציפור של מגד. למרות ניסיונו העיתונאי, הוא החליט לכרות לעצמו בור, ועשה זאת, במיסגרת תגובה, שם בשיטת הדא-בי-ג, של שימפנזן פרום, ניסה להפריך את ציפורו של ציפר.

אלא שבני ציפר צירף למיכתבו של מגד כמה הערות, שהעמידו את מגד עירום ועריות, הערות מלולות, הנפתחות כאהרון מגד סבור מן הסתם, שהבריות לא יטריחו עצמם לעין בכתביו ולבדוק את אמיתות טענותיו... ואכן, ציפר ראוי לצ"ש, על העוז שהפגין, כאשר טרחה עצמו לקרוא כמה מיצירותיו העתיקות של מגד, שנשכחו, תוך שהוא מביא

רב-מרגלים ריילי (בסרט...)

הספר יותר מותח מהטלוויזיה לוקהארט רב-מרגלים ריילי שעל-פיו תוסרה הסדרה (י).

אם סידרת הטלוויזיה מרתקת, הרי שסיפרו של ברוס לוקהארט מרתק עשרת-מונים, למרות שהוא צמוד ביותר למציאות.

רב-מרגלים ריילי, שהוא האב המקורי של דמות רבי-מרגלים ג'יימס בונד, נולד ב-24 במרס, 1874, אמו הייתה רוסייה ממוצא פולני, אביו קולונל בצבא הרוסי. כהיותו בן 15 חלתה אמו, ולביתם זומן רופא יהודי מווינה, שכבר ריפא בעבר את האם ממות. שנים מאוחר יותר, אחרי מות אמו, התברר לו שהוא למעשה בן-נאפופים של אמו ושל הרופא היהודי-וינאי, ר"ר ריוזנבלום, וכי שמו היה צריך להיות זיוזמונד ריוזנבלום.

(*) רובין ברוס לוקהארט – רב-מרגלים ריילי עברית: זורון לבנה; הוצאת כנרת; 165 עמודים (כריכה רכה). (** השחקן סם ניל.